

**Cyngor Ymgynghorol Sefydlog
ar Addysg Grefyddol**

**ADRODDIAD BLYNYDDOL
Gwynedd
Medi 2013 – Awst 2014**

Pennaeth Adran Addysg Gwynedd
Dewi Jones

CYNNWYS

ADRAN 1: CRYNODEB GWEITHREDOL

1.1 Rhagair gan Gadeirydd CYSAG

ADRAN 2: CYNGOR I AWDURDOD ADDYSG GWYNEDD

2.1 Swyddogaeth CYSAG Mewn Perthynas ag Addysg Grefyddol

2.2 Y Maes Llafur Cytûn

2.3 Pa mor dda yw safonau?

2.4 Ymateb yr Awdurdod Addysg Lleol

2.5 Addysg Grefyddol a Llywodraeth Cymru

2.6 Addysg Grefyddol ac ESTYN

2.7 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addoli ar y Cyd

ADRAN 3: ATODIADAU

3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYSAG

3.2 Aelodaeth CYSAG Gwynedd 2012-13

3.3 Cyfarfodydd CYSAG a gynhaliwyd yn ystod y cyfnod adrodd

3.4 Rhestr o'r sefydliadau a dderbyniodd gopi o adroddiad

3.5 Templed CYSAG Gwynedd ar gyfer hunan arfarniad ysgolion o safonau addysg grefyddol

3.6 Canllawiau ar gyfer dadansoddi tablau data arholiadau allanol

**ADRAN 1:
CRYNODEB GWEITHREDOL**

Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addysg Grefyddol

Ceir amlinelliad clir o swyddogaeth CYSAG yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig.

Mae CYSAG yn cynghori'r Awdurdod Addysg ar faterion yn ymwneud â darparu Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd, ac y mae'n gyfrifol am sefydlu cynulliad achlysurol, Cynhadledd Maes Llafur Cytûn, i gynhyrchu neu ystyried diwygio Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol.

1.1 Rhagarweiniad gan y Cadeirydd

Cynghorydd E. Selwyn Griffiths
Cadeirydd CYSAG Gwynedd, 2013/2014

2.1 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addysg Grefyddol

Ceir amlinelliad clir o swyddogaeth CYSAG yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig.

Mae CYSAG yn cynghori'r Awdurdod Addysg ar faterion yn ymwneud â darparu Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd, ac y mae'n gyfrifol am sefydlu cynulliad achlysurol, Cynhadledd Maes Llafur Cytûn, i gynhyrchu neu ystyried diwygio Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol.

2.2 Y Maes Llafur Cytûn

Mae CYSAGau Gwynedd a Môn wedi mabwysiadu'r 'Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol i ddysgwyr 3 i 19 oed' fel Maes Llafur Cytûn Gwynedd a Môn (2008). Hyd at Fawrth 2013, hyrwyddwyd y ddogfen a deunyddiau enghreifftiol gan ymgynghorydd dyniaethau CYNNAL yn ystod cyfnodau hyfforddiant mewn swydd ac mewn ymweliadau i ysgolion. Daeth y gefnogaeth gwricwlaidd i ben ym mis Mawrth 2013.

Prif swyddogaeth CYSAG yw, *'cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'*. (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11(1) (a).

2.3 Pa mor dda yw safonau?

Mae CYSAG Gwynedd yn monitro safonau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd trwy:

- dderbyn crynodeb o hunan arfarniadau ysgolion mewn ymateb i gwestiynau allweddol Fframwaith Arolygu ESTYN;
- ddadansoddi asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol ysgolion uwchradd yr Awdurdod Lleol;
- wirio adroddiadau arolygiadau ESTYN rhag ofn bod cyfeiriad at 'addysg grefyddol' neu 'addoli ar y cyd'.

Gan fod y gefnogaeth ymgynghorol i addysg grefyddol wedi gorffen ym mis Mawrth 2013 mae aelodau CYSAGau Gwynedd a Môn wedi ystyried dulliau amgen o gyflawni eu dyletswyddau i fonitro safonau a chynghori'r awdurdodau addysg. Dosbarthwyd holiadur i aelodau CYSAG Gwynedd (13.06.13) ac ymatebodd deg aelod. Mae'r dadansoddiad (23.10.13) yn dangos bod:

- llawer o aelodau CYSAG Gwynedd yn teimlo'n hyderus yn eu dealltwriaeth o ofynion statudol addoli ar y cyd mewn ysgolion;
- tua hanner o'r aelodau yn barod i ymweld â sesiwn/sesiynau addoli ar y cyd mewn sampl o ysgolion pob tymor. Derbyniwyd enwau 4 aelod
- mwyafrif o aelodau CYSAG Gwynedd yn teimlo'n hyderus yn eu dealltwriaeth o ofynion statudol y Maes Llafur Cytûn ac yn barod i ddarllen a pharatoi dadansoddiad o sampl o hunan arfarniadau ysgol. Derbyniwyd enwau dau ohonynt;

- tua hanner o'r aelodau yn barod i ymweld ag ysgol er mwyn trafod hunan arfarniad yr ysgol gyda'r cydlynnydd addysg grefyddol neu bennaeth adran a derbyniwyd enwau dau ohonynt.

2.3.1 Adroddiadau hunan arfarnu ysgolion

Ers cyfarfod CYSAG Gwynedd (9 Chwefror 2011) penderfynwyd parhau â'r drefn a sefydlwyd eisoes, ac i ofyn i benaethiaid lenwi taflen hunan arfarnu ddiwygiedig i fonitro safonau. Mae CYSAG Gwynedd, penaeithiaid ysgolion Gwynedd ac aelodau'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (PYCAG) wedi cymeradwyo'r templed a luniwyd mewn ymateb i'r Fframwaith Arolygu Newydd (gweler Atodiad 3.5). Mae clerc CYSAG Gwynedd, sy'n swyddog addysg gyda Chyngor Gwynedd, yn gyfrifol am ddsbarthu a chasglu'r hunan arfarniadau. Gofynnir i ysgolion cynradd ac uwchradd gyflwyno crynodeb o hunan arfarniad yr ysgol i sylw clerc CYSAG Gwynedd yn ystod y flwyddyn pan fydd ESTYN yn arolygu'r ysgol.

Mae Cwmni CYNNAL wedi llunio canllawiau a phatrymlun ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd sydd yn cynnig arweiniad i benaethiaid ac athrawon ar sut i fynd ati i gynnal ymarferiad hunan arfarnu a'r math o feini prawf dylent fod yn mesur eu hunain yn eu herbyn. Cyflwynwyd canllawiau ar gyfer arsylwi gwersi, arfarnu samplau o waith dysgwyr, dadansoddi data, dod i farn ar safonau sgiliau trawsgwricwlaidd, ac ar drafod â disgyblion.

Derbyniwyd 9 adroddiad hunan arfarniad gan benaethiaid ysgolion cynradd yn ystod y flwyddyn: Baladeulyn, Brithdir, Cefn Coch, Dolbadarn, O.M.Edwards, Edmwnd Prys, Pont y Gof, Tanycastell, Tregarth. Derbyniwyd 3 adroddiad hunan arfarniad gan benaethiaid ysgolion uwchradd: Ysgol Ardudwy, Ysgol Brynrefail, Ysgol Dyffryn Ogwen.

Mae'r adroddiadau hunan arfarnu yn gofyn i ysgolion i ymateb i gwestiwn allweddol 1 a 2 o'r fframwaith arolygu newydd. Mae'r ysgolion yn cyflwyno barn gryno am brif gryfderau cyflawniad y dysgwyr ac yn nodi'r agweddau a fydd yn cael sylw dros y ddwy flynedd nesaf. Maent hefyd yn cyflwyno barn gryno am ansawdd y ddarpariaeth mewn addysg grefyddol ac addoli ar y cyd. Yn sgil y broses o hunan arfarnu safonau, dyfarnodd yr ysgolion y graddau isod:

	Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?				Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol				Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn addoli ar y cyd?			
	Rhagorol	Da	Digonol	Anfodddhaol	Rhagorol	Da	Digonol	Anfodddhaol	Rhagorol	Da	Digonol	Anfodddhaol
Cynradd	1	8				9			2	7		
Uwchradd	1	2			1	2				1	1	
Cyfanswm	2	10			1	11			2	8	1	

Roedd llawer o'r adroddiadau hunan arfarnu yn ymateb i ofynion CYSAGau Gwynedd a Môn trwy gyflwyno sylwadau arfarnol oedd yn seiliedig ar dystiolaeth bendant. Yn yr ychydig o enghreifftiau gorau roedd y sylwadau yn feintiol ac yn fesuradwy. Fodd bynnag, prin oedd y cyfeiriadau at ofynion y Maes Llafur Cytûn mewn ychydig o adroddiadau.

Pa mor dda yw'r deilliannau mewn addysg grefyddol?

Roedd yr ysgolion uwchradd yn ymfalchïo mewn rhai agweddau megis:

- y cynnydd da a welwyd yn safonau addysg grefyddol yng Nghyfnod Allweddol 3, (Ardudwy, Brynrefail, Dyffryn Ogwen);
- perfformiad rhagorol disgyblion CA4 (Dyffryn Ogwen);
- perfformiad da disgyblion yn eu harholiad Uwch Gyfrannol, (Brynrefail);

Roedd yr ysgolion cynradd yn ymfalchïo mewn agweddau megis:

- dealltwriaeth dda'r disgyblion o bwysigrwydd addoli, manau ac arteffactau arbennig i bobl o wahanol grefyddau, (O M Edwards);
- dealltwriaeth dda rhan fwyaf o ddisgyblion y Cyfnod Sylfaen wrth ymateb i gwestiynau megis, *'Pam for Iesu Grist wedi marw?' a 'Beth sy'n gwneud ffrind da?'* (Dolbadarn), *'Ydy Iesu Grist yn mwynhau ei barti pen-blwydd?'* *'Ydw i'n diolch digon?'* (Cefn Coch);
- bod rhan fwyaf o ddisgyblion y Cyfnod Sylfaen yn gallu cymharu addoliad ac adeiladau crefyddol y pentref, (Dolbadarn);
- y rhan fwyaf o ddisgyblion yng ngwaelod CA2 yn dechrau cydnabod bod ystyr i symbolau crefyddol, (Edmwnd Prys);
- gwybodaeth a dealltwriaeth dda rhan fwyaf o ddisgyblion CA2 wrth ymateb i gwestiynau megis, *'Pam fod pobl yn mynd ar bererindod?'*, *'Beth yw Cristion?'*, *'Beth yw heddwch? Sut a pham y mae gwahanol grefyddau'n diolch?'*(Dolbadarn), *'Pam bod rhai prydiau bwyd mor bwysig i gredinwyr? Beth sy'n creu hapusrwydd?'* *'Sut a pham mae credinwyr yn gofalu am eraill?'* *'Sut mae bod yn dda?'* (Cefn Coch);
- gallu'r rhan fwyaf o ddysgwyr i siarad am eu profiadau eu hunain, i gynnig rhai atebion posibl i gwestiynau crefyddol a/neu sylfaenol ac i gyfiawnhau eu syniadau, (Cefn Coch);
- gallu'r rhan fwyaf o ddysgwyr i ddisgrifio credoau, dysgeidiaethau ac arferion crefyddol, ac esbonio pam bod credinwyr yn credu ac yn gweithredu fel y gwnânt, (Cefn Coch);
- gallu ychydig o ddisgyblion CA2 i wneud cysylltiadau rhwng gwahanol grefyddau, (Cefn Coch);
- defnydd da rhan fwyaf o ddisgyblion CA2 o eirfa grefyddol addas, (Cefn Coch, Pont y Gof)
- sgiliau da y rhan fwyaf o ddisgyblion CA2 wrth iddynt holi cwestiynau effeithiol, defnyddio ffynonellau crefyddol ac anghrefyddol, egluro a mynegi barn, (Dolbadarn);
- ansawdd da'r ysgrifennu estynedig wrth ymateb i gwestiynau crefyddol, (Dolbadarn).
- bod y rhan fwyaf o ddisgyblion CA2 yn cyflawni Lefel 4 neu 5 ym maes Addysg Grefyddol, (Brithdir)

Ymhlith yr agweddau a fydd yn cael sylw yn ystod y ddwy flwyddyn nesaf, roedd yr ysgolion yn nodi'r angen i:

- cynyddu'r nifer o fechgyn sy'n cyflawni L7+ mewn addysg grefyddol (Ardudwy) neu wella llythrennedd y bechgyn er mwyn cau'r bwll rhwng bechgyn a merched (Dyffryn Ogwen);
- cynyddu'r nifer o radau A*/A yn y canlyniadau TGAU o fewn y pwnc (Dyffryn Ogwen);
- meithrin sgiliau meddwl ymestynnol y disgyblion, (Dolbadarn)
- sicrhau bod disgyblion yn gallu adnabod meini prawf llwyddiant sy'n eu cynorthwyo i wella'u gwaith mewn addysg grefyddol, (Dolbadarn);
- sicrhau bod cyflawniad dysgwyr yr haen uwch drwy'r ysgol yn fesuradwy yn erbyn gofynion y deilliannau/lefelau uwch ar gyfer addysg grefyddol, (Cefn Coch, Pont y Gof);

- datblygu dealltwriaeth o effaith crefydd ar fywydau credinwyr erbyn diwedd y Cyfnod Sylfaen, (Edmwnd Prys, Pont y Gof);

Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn addysg grefyddol?

Roedd yr ysgolion yn ymfalchïo mewn rhai agweddau megis:

- strategaethau dysgu ac addysg amrywiol a heriol ar waith (Ardudwy);
- ansawdd da (Ardudwy, Brynrefail, O M Edwards) a rhagorol (Dyffryn Ogwen) yr addysgu;
- gwybodaeth bynciol dda a chyfoes yr athrawon addysg grefyddol, (Brynrefail);
- amcanion a nodau dysgu clir a chyraeddadwy mewn addysg grefyddol, (Dyffryn Ogwen);
- tasgau disgybl-ganolog sydd yn sicrhau bod disgyblion yn gallu perchnogi eu dysgu ac ymfalchio yn eu gwaith, (Dyffryn Ogwen);
- sbardunau diddorol a sesiynau cloi priodol sy'n caniatáu i ddisgyblion myfyrio ar eu dysgu (Dyffryn Ogwen);
- y defnydd cyson o strategaethau asesu ar gyfer dysgu a metawybyddiaeth mewn gwersi addysg grefyddol sy'n gwneud y disgyblion yn ddisygyddwr hyderus ac annibynnol, (Cefn Coch, Dyffryn Ogwen);
- y gefnogaeth a roddir i ddisgyblion ADY mewn gwersi addysg grefyddol, (Dyffryn Ogwen);
- cynlluniau gwaith pwrpasol a da sy'n dilyn trywydd y plentyn (Dolbadarn) ac yn adeiladu ar fedrau disgyblion, (Dolbadarn, Edmwnd Prys);
- cynlluniau sy'n rhoi cyfle i osod 'cwestiwn mawr' ar ddechrau tymor ac yn defnyddio amrywiaeth o strategaethau yn ysgogi ymchwilio a chyflwyniadau annibynnol, (Brithdir Cefn Coch, Edmwnd Prys, Pont y Gof);
- yr ystod ragorol o brofiadau a gynigir i ddisgyblion: ymweliadau ag addoldai lleol, ymwelwyr, y 'pererindod' ar dir yr ysgol, (Dolbadarn);
- adnoddau storïol, llyfrau gwybodaeth, llyfrau mawr, arteffactau, adnoddau TGCh, ymweliadau/ymwelwyr i'r ysgol i gyd yn creu diddordeb ac yn cyfoethogi'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion y Cyfnod Sylfaen, (Edmwnd Prys, Pont y Gof);
- y cyfleoedd i astudio tair crefydd wahanol yn ystod eu cyfnod yn yr ysgol gynradd: Cristnogaeth, Hindŵaeth ac Islam, (Tanycastell);
- y Gymuned Dysgu Proffesiynol rhwng ysgolion Tregarth a Bodfeurig sydd wedi sicrhau dilyniant a pharhad effeithiol yn narpriaeth addysg grefyddol a Christnogol yr ysgol, (Tregarth);

Ymhlith yr agweddau fydd yn cael sylw yn ystod y ddwy flwyddyn nesaf mae'r ysgolion yn awyddus i:

- ddatblygu mwy o weithgareddau heriol er mwyn ymestyn dysgwyr CA3 a chynyddu'r nifer o lefelau uwch ar ddiwedd CA3, (Brynrefail, Dyffryn Ogwen) gan roi sylw i'r dysgwyr 'galluog a thalentog', (Dyffryn Ogwen);
- gau'r bwloch rhwng y bechgyn a'r merched yn eu hasesiadau ar ddiwedd CA3, (Brynrefail);
- adnabod cyfleoedd yn y cynllun gwaith i allu gosod gwaith cartref penodol i sicrhau cysondeb, (Brynrefail);
- gynyddu'r ganran sy'n derbyn A*/A, A*-C yn eu harholiadau TGAU.

- sicrhau bod dilyniant yn y gwersi addysg grefyddol (O M Edwards) a'r tasgau a gynllunir (Dolbadarn);
- sicrhau bod y tasgau a ddarperir gogyfer a dysgwyr yr haen uwch drwy'r ysgol yn taro llinynnau pendant o fewn gofynion y deilliannau/lefelau ar gyfer addysg grefyddol, (Cefn Coch, Brithdir, Edmwnd Prys, Pont y Gof);
- symleiddio ieithwedd lefelau addysg grefyddol i ddysgwyr CA2 fel y gallant hunan asesu eu gwaith eu hunain a'u cyfoedion, (Cefn Coch);
- ddatblygu portffolio o samplau gwaith penodol o dan 'llynynnau' addysg grefyddol;
- gymhwyso'r Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol i'r cynlluniau gwaith (Ardudwy, Dyffryn Ogwen, Brithdir);
- ehangu'r gweithgareddau darllen o fewn themâu addysg grefyddol, (Dolbadarn);
- sicrhau bod darnau ysgrifenedig estynedig yn cael eu cyflwyno yn dymhorol (Brithdir, Edmwnd Prys);

Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Roedd pob ysgol yn cydymffurfio â'r gofynion statudol.

Roedd llawer o'r ysgolion yn ymfalchïo mewn rhai agweddau megis:

- cyfraniad disgyblion wrth drefnu a pharatoi sesiynau addoli ar y cyd, (Ardudwy, Tregarth) ac wrth gyfrannu yn ddyddiol o'r llwyfan, (Brynrefail);
- cyfraniad y disgyblion i'r sesiynau addoli ar y cyd wrth iddynt fyfyrïo, ymateb, darllen chwarae rôl, gweddïo a chanu emynau, (Baladeulyn, Cefn Coch, Edmwnd Prys, Pont y Gof);
- sesiynau addoli ar y cyd sy'n canolbwyntio ar faterion cyfredol ac yn atgyfnerthu negeseuon moesol (Dyffryn Ogwen);
- amserlen cyd-addoli strwythuredig mewn ysgol eglwysig oedd wedi arwain at ddatblygu'r ymdeimlad bod y sesiwn yn gyfnod arbennig o ymdawelu a myfyrio, (Tregarth);
- y ddarpariaeth dda ar gyfer datblygiad ysbrydol y disgyblion mewn gwersi addysg grefyddol, dyniaethau ac iaith, (Dyffryn Ogwen);
- y trafodaethau o themâu crefyddol sy'n meithrin ysbryd cymunedol ac yn hyrwyddo ethos positif a gofalgar y plant a'i gilydd, (O M Edwards);
- y cydweithio rhagorol rhwng yr ysgol ac arweinwyr crefyddol lleol, (O M Edwards);
- naws ysbrydol arbennig y sesiynau addoli ar y cyd a'r ddarpariaeth dda iawn ar gyfer datblygiad ysbrydol y disgyblion, (Cefn Coch, Dolbadarn).

Ymhlith y materion a fydd yn cael sylw yn ystod y ddwy flynedd nesaf mae:

- monitro effeithiolrwydd addoli ar y cyd yn ystod adegau cofrestru, (Ardudwy);
- cynyddu'r nifer o unigolion gwadd i gymryd y gwasanaeth, (Ardudwy, Baladeulyn);
- efelychu'r arferion da ymhob gwasanaeth (Pont y Gof);
- sicrhau bod y sesiynau addoli ar y cyd yn yr adran Cyfnod Sylfaen (Edmwnd Prys, Pont y Gof) a'r ysgol gyfan (Brynrefail) yn cydymffurfio a'r gofynion statudol;
- datblygu ymhellach ethos yr addoliad er mwyn iddo adlewyrchu rhywbeth sydd ar wahân i weithgareddau arferol yr ysgol ar bob achlysur, (Edmwnd Prys, Pont y Gof, Tregarth);
- datblygu ymhellach gyfranogiad dysgwyr, (Tregarth);

- sicrhau bod cyfrifoldebau wedi eu rhannu a'r holl staff yn deall eu cyfrifoldebau mewn perthynas ag addoli ar y cyd, (Edmwnd Prys, Pont y Gof);
- sicrhau bod mwy o gyswllt rhwng yr ysgol a'r Eglwys a chapeli cyfagos.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Gwella ansawdd hunan arfarniadau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd;
- Datblygu gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau rheolaethol cydlynwyr ac arweinyddion pwnc;
- Llunio camau gweithredu ar gyfer mynd i'r afael âg ysgolion sydd heb gyflwyno adroddiad CYSAG i sylw CYSAG;
- Cytuno ar amserlen a threfn hunan arfarnu fel bod pob ysgol yn ymwybodol o'r disgwyliadau;
- Hwyluso cyfleoedd i athrawon i rannu arferion da ym maes addysg grefyddol ac addoli ar y cyd, a
- Gwahodd un cydlynnydd addysg grefyddol i wneud cyflwyniad yn y cyfarfod dilynol o GYSAG;

2.3.2 Aseidiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol yn y sector uwchradd

Aseidiadau athrawon: Addysg Grefyddol CA3

Mae adrannau yn dod i farn am gyflawniad disgyblion ar sail gwaith y flwyddyn, tasgau asesu a phroffion ac yn defnyddio canfyddiadau'r rhaglen safoni genedlaethol (2010-12) a chanllawiau Llywodraeth Cymru i'w cynorthwyo:

- Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)
- Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng Nghyfnodau Allweddol 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)

Nid yw Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru yn casglu canlyniadau CA3 Addysg Grefyddol felly nid oes modd cymharu perfformiad ysgolion uwchradd Môn gydag ysgolion eraill ar draws Cymru. Mae CYNNAL yn casglu data perfformiad CA3 ar ran awdurdodau Môn (M), Gwynedd (G) a Chonwy (C).

Blwyddyn	Ysgolion M+G+C*	Disgyblion		%L5+		%L6+		%L7+	
		Gwynedd	M+G+C	Gwynedd	M+G+C	Gwynedd	M+G+C	Gwynedd	M+G+C
2013	5(5)+5(14)+1(7)	461	1,241	93.7	?	68.5%	?	24.9%	?
2012°	5(5)+13(14)+4(7)	1260	2,568	87.2	82.9	51.4	43.8	16.4	12.7
2011	3(5)+11(14)+2(7)	1145	1,767	82.0		40.9		12.6	

* Erbyn diwedd tymor yr Hydref 2013 roedd 5 allan o 14 ysgol yng Ngwynedd wedi cyflwyno data perfformiad CA3, 5 allan o 5 ysgol uwchradd ym Môn ac 1 allan o 7 ysgol yng Nghonwy. Nid oedd yr ysgolion arbennig wedi cyflwyno aseidiadau athrawon ar gyfer addysg grefyddol.

° Daeth y broses o gymedroli portffolios addysg grefyddol i ben yn Haf 2012, felly gellid tybio bod cysondeb yn nealltwriaeth yr ysgolion o'r lefelau cyrhaeddiad

- Cyflwynodd 5 o ysgolion uwchradd Gwynedd data asesiadau athrawon o gyrhaeddiad eu disgyblion ar ddiwedd CA3: Ysgol Dyffryn Ogwen, Ysgol y Moelwyn, Ysgol Tryfan, Ysgol Syr Hugh Owen, Ysgol Glan y Môr.
- Nid yw CYNNAL wedi derbyn data perfformiad CA3 oddi wrth: Ysgol Botwnnog, Ysgol Brynrefail, Ysgol Eifionydd, Ysgol y Gader, Ysgol Uwchradd Tywyn, Ysgol y Berwyn, Ysgol Ardudwy, Ysgol Friars, Ysgol Tryfan.
- Aseswyd 675 o ddisgyblion CA3 yn Haf 2012.
- Cyflawnodd 93.7% o ddisgyblion CA3 Gwynedd Lefel 5+ mewn Addysg Grefyddol, sy'n gynydd o 5.5% ers 2012. Mae'r ganran a dderbyniodd Lefel 5+ yn amrywio o 87.5% i 100%;
- Cyflawnodd 68.5% o ddisgyblion CA3 Gwynedd Lefel 6 mewn Addysg Grefyddol, syn gynydd o 17.1% ers 2012. Mae'r ganran a dderbyniodd Lefel 6+ yn amrywio o 44.8% i 82.3%.
- Cyflawnodd 24.9% o ddisgyblion CA3 Gwynedd Lefel 7 mewn Addysg Grefyddol, sy'n gynydd o 8.5% ers 2012. Dyfarnwyd Lefel 7 i ddisgyblion ymhob ysgol ac mae'r canran yn amrywio o 18.2% i 31.1%
- Dyfarnwyd Lefel 3 neu is i ddisgyblion mewn 3 ysgol.
- Roedd 8 disgybl yng Ngwynedd yn deilwng o L8 mewn addysg grefyddol.

Canlyniadau TGAU: Astudiaethau Crefyddol (cwrs llawn)

Mae'r data yn cynrychioli disgyblion oedd yn 15 oed neu'n hŷn yn Ionawr 2012.

	Nifer o ysgolion	Nifer o ymgeiswyr			% Rhagoriaeth			% L2			% L1			Sgôr cyfartalog y pwnc		
		B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ
2013	12	126	262	388	38.9	46.6	44.1	79.4	84.7	83.0	100.0	100.0	100.0	45	47	46
2012	10	113	190	303	37.2	44.7	41.9	76.1	83.2	80.5	100.0	100.0	100.0	44	46	45
2011	12	128	266	394	24.2	41.7	36.0	62.5	75.9	71.6	99.2	96.2	97.2	40	43	42
2010		42	97	139	14.3	36.1	29.5	61.9	90.7	82.0	92.9	99.0	97.1	36	42	40

Nid yw sgôr cyfartalog y disgyblion yn eu pynciau eraill ar gael i'r ymgynghorydd dyniaethau. O ganlyniad mae'n amhriodol i gymharu perfformiadau ysgolion. Fodd bynnag, mae adrannau Addysg Grefyddol yn gallu cael mynediad i ddata sy'n dangos sut mae'r ymgeiswyr wedi perfformio mewn pynciau eraill. Fe'u cynghorir i ddefnyddio'r wybodaeth hyn yn eu hunan arfarniad.

Canlyniadau da iawn

- 388 ymgeisydd o 12 ysgol yng Ngwynedd. Sgôr cyfartalog y pwnc yw 46. Nid oes ymgeiswyr o Ysgol Uwchradd Tywyn. Mae ymgeiswyr Ysgol Ardudwy yn teithio i Ysgol Eifionydd er mwyn dilyn cwrs TGAU.
- Mae'r nifer o ddisgyblion mewn dosbarthiadau yn amrywio o 11 disgybl mewn un ysgol i 167 mewn ysgol arall.

- 44.1% o'r ymgeiswyr yn derbyn graddau A*/A (rhagoriaeth). Mae'r ganran wedi cynyddu'n gyson ers 2010.
- 83% o ymgeiswyr yn ennill cymhwyster level 2 (A*- C) ac mae pob ymgeisydd wedi derbyn cymhwyster Lefel 1. Mae'r canlyniadau hyn yn awgrymu bod safonau wedi gwella yn ystod y tair blynedd diwethaf.
- Mae mwy o ferched na bechgyn yn dewis Astudiaethau Crefyddol fel opsiwn TGAU (B 126 : G 262).
- Mae canlyniadau'r merched yn rhagori ar ganlyniadau'r bechgyn. Mae sgôr cyfartalog y merched yn 47 mewn cymhariaeth a sgôr cyfartalog y bechgyn o 45. Mae +8 yn cynrychioli gradd TGAU. Fodd bynnag mae canlyniadau L2 eleni yn awgrymu bod y bwlch rhwng safonau'r bechgyn a'r merched wedi cau am y bedwaredd flwyddyn o'r bron. Mae'r bwlch rhwng y ganran o fechgyn a genethod sy'n cyflawni Rhagoriaeth yn 7.7%, sy'n gyson a'r bwlch yn 2012 (7.5%).
- Mae'r ganran o fechgyn a merched a dderbyniodd cymwysterau Lefel 1 a Lefel 2 wedi cynyddu'n raddol ers 2011.

Canlyniadau TGAU: Astudiaethau Crefyddol (cwrs byr)

Mae'r data yn cynrychioli disgyblion oedd yn 15 oed neu'n hŷn yn Ionawr 2012. Mae'r disgyblion hyn wedi penderfynu hawlio eu pwyntiau am y cwrs byr TGAU yn hytrach na pharhau gyda'u hastudiaethau am ail flwyddyn.

	Nifer o ysgolion	Nifer o ymgeiswyr			% Rhagoriaeth			% L2			% L1			Sgôr cyfartalog y pwnc		
		B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ
2013	9	145	253	398	0.0	0.0	0.0	71.0	79.1	76.1	97.2	97.6	97.5	21	23	22
2012	3	17	38	55	0.0	0.0	0.0	58.8	84.2	76.4	100.0	100.0	100.0	18	22	20
2011	6	121	134	255	0.0	0.0	0.0	46.3	67.2	57.3	100.0	100.0	100.0	18	21	19
2010		223	323	546	0.9	3.7	2.6	62.8	82.4	74.4	100.0	100.0	100.0	22	25	23

Nid yw sgôr cyfartalog mewn pynciau eraill yr ymgeiswyr ar gael i'r ymgynghorydd dyniaethau. O ganlyniad mae'n amhriodol i gymharu perfformiadau ysgolion. Fodd bynnag, mae adrannau AG yn gallu cael mynediad i'r data hyn. Fe'u cynghorir i ddefnyddio'r data hyn yn eu hunan arfarniadau adran.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod athrawon addysg grefyddol yn cael mynediad i arweiniad pynciol bwrdd arholi CBAC;
- Hwyluso cymunedau dysgu proffesiynol i athrawon addysg grefyddol er mwyn rhannu arferion da.

2.3.3 Adroddiadau Arolygiadau ESTYN

Arolygwyd 18 o ysgolion Gwynedd gan ESTYN yn ystod y flwyddyn: Ysgolion uwchradd Y Berwyn, Botwnnog, Y Moelwyn a Tryfan, ysgolion cynradd Y Groeslon, Tregarth, Friog, Dyffryn Dulas, Bro Llew, Bronyfoel, Ganllwyd, Rhostryfan, Beuno Sant, Llanbedrog, Y Gorlan, Edern, Talsarnau a Chrud y Werin . Nid yw'r adroddiadau yn arfarnu safonau addysg grefyddol. Nid oedd cyfeiriadau at ysgolion oedd yn methu darparu addoli ar y cyd statudol.

Nifer o ysgolion	Cyfeiriad at AG	Cyfeiriad at ddatblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol				Cyfeiriad at ansawdd yr addoli ar y cyd			
		Rhagorol	Da	Digonol	Anfodddhaol	Rhagorol	Da	Digonol	Anfodddhaol
18	2	1	13	2		5	7	2	

Mae adroddiadau yn nodi bod yr ysgolion yn:

- darparu cyfleoedd priodol i ddisgyblion fyfyrion ar faterion ysbrydol a moesol (Tryfan, Y Moelwyn);
- darparu'n effeithiol iawn ar gyfer datblygiad ysbrydol mewn gwersi addysg grefyddol a chyfnodau boreol, yn enwedig cyfraniadau'r dysgwyr, (Y Berwyn);
- cydlynu datblygiad personol, ysbrydol, moesol a diwylliannol y disgyblion yn dda, ac yn ei ymgorffori'n gadarn yn y cwricwlwm a gweithdrefnau dydd-i-ddydd yr ysgol. Mae ffocws cryf yr holl staff ar hyrwyddo gwerthoedd uchel yn helpu disgyblion i wahaniaethu rhwng yr hyn sy'n gywir ac yn anghywir ac ar eu hannog i gymryd cyfrifoldeb dros eu gweithrediadau, (Bro Llew, Llanbedrog, Rhostryfan);
- darparu sesiynau addoli ar y cyd sy'n arwyddocaol o ran creu awyrgylch gofalgwr ac ysbrydol, (Rhostryfan);
- darparu sesiynau addoli ar y cyd ysgogol sy'n cyfrannu'n sylweddol tuag at ddatblygiad ysbrydol a phersonol disgyblion, (Llanbedrog, Edern, Talsarnau);
- darparu sesiynau addoli ar y cyd sy'n sicrhau bod disgyblion yn elwa'n fawr o fod yn chwarae rhan arweiniol, (Crud y Werin).

Mae CYSAG Gwynedd wedi argymhell yr adnoddau canlynol i athrawon addysg grefyddol a phenaethiaid yr ardal:

- www.estyn.org.uk
- Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd (ESTYN, Mehefin 2013)
- Arweiniad atodol : addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (2011)

Argymelliad CYSAG i Gyngor Gwynedd

- Sicrhau bod athrawon addysg grefyddol uwchradd yn ymwybodol o ganfyddiadau ESTYN ac yn gweithredu ar y canllawiau a'r argymhellion.

2.4 Ymateb yr Awdurdod Lleol

Mae Cyngor Gwynedd yn comisiynu'r GwE (Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion) i gefnogi cyfarfodydd CYSAGau Gwynedd.

2.5 Addysg Grefyddol a Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi a dosbarthu canllawiau i gefnogi athrawon addysg grefyddol:

- <http://cymru.gov.uk> > chwiliwch am Addysg Grefyddol
- Y Maes Llafur Cytûn (neu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol yng Nghymru)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)
- Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng NghA 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau i ddysgwyr 14-19 oed(2009)
- Pobl, Cwestiynau a Chredoau: Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen (2013)
- Addysg Grefyddol: Adroddiad y Prif Safonwr 2012 (<http://cbac.co.uk>)

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod athrawon addysg grefyddol yn ymwybodol o'r canllawiau sydd ar gael ac yn gweithredu ar yr arweiniad.

2.6 Addysg Grefyddol ac ESTYN

Mae CYSAG Gwynedd yn argymhell yr adnoddau canlynol i athrawon addysg grefyddol a phenaethiaid ysgolion yr ardal:

- www.estyn.org.uk
- Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd (ESTYN, Mehefin 2013)
- Arweiniad atodol : addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (2011)

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod athrawon addysg grefyddol uwchradd yn ymwybodol o gasgliadau ac yn gweithredu ar argymhellion adroddiad ESTYN.

2.7 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addoli ar y Cyd

Nodir yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig y dylai'r Awdurdod Addysg weithio gyda'i ChYSAG i gadw llygad ar ddarparu addoli ar y cyd dyddiol ac ystyried gydag ef unrhyw gamau y gellid eu cymryd i wella darpariaeth o'r fath.

Rhaid i'r addoliad fod "yn gyffredinol Gristnogol ei gymeriad". Mae'r weithdrefn "penderfynu" yn caniatáu atal y gofynion hyn mewn perthynas â rhai neu'r cyfan o'r disgyblion mewn ysgol lle nad ydynt yn briodol.

- Mae aelodau CYSAG ac ysgolion Gwynedd wedi derbyn canllawiau addoli ar y cyd:
 - 'Arweiniad atodol ar arolygu addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Mehefin 2008);
 - Canllawiau ynglŷn ag Addoli ar y Cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru, Mehefin 2013).
- Mae CYSAG Gwynedd yn monitro safonau addoli ar y cyd trwy dderbyn a thrafod hunan arfarniad ysgolion yn ystod y cyfarfodydd.
- Mae CYSAG Gwynedd yn argymhell bod ysgolion yn defnyddio amrediad o adnoddau er mwyn darparu sesiynau addoli ar y cyd ystyrlon i'w disgyblion:
 - Safle Moodle CYNNAL: canllawiau, amserlen enghreifftiol, rhestr o lyfrau a gwefannau defnyddiol, deunyddiau enghreifftiol gan ysgolion cynradd yr ardal.
 - Gwasanaeth misol Cymorth Cristnogol. Mae'r Awdurdod yn dosbarthu'r adnoddau misol i bob ysgol gynradd, uwchradd ac arbennig yng Ngwynedd.

Gan fod y gefnogaeth ymgynghorol i addysg grefyddol wedi gorffen ym mis Mawrth 2013 mae aelodau CYSAGau Gwynedd a Môn wedi ystyried dulliau amgen o gyflawni eu dyletswyddau i fonitro safonau a chynghori'r awdurdod addysg. Dosbarthwyd holiadur i aelodau CYSAG Gwynedd (13.06.13) ac ymatebodd deg aelod. Mae'r dadansoddiad (23.10.13) yn dangos bod:

- llawer o aelodau CYSAG Gwynedd yn teimlo'n hyderus yn eu dealltwriaeth o ofynion statudol addoli ar y cyd mewn ysgolion;
- tua hanner o'r aelodau yn barod i ymweld â sesiwn/sesiynau addoli ar y cyd mewn sampl o ysgolion pob tymor. Derbyniwyd enwau 4 aelod

Penderfyniadau

Ni chafwyd cais gan unrhyw ysgol am benderfyniad mewn perthynas ag addoli ar y cyd.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod ysgolion yn cydyffurfio â'r gofynion statudol mewn perthynas ag addoli ar y cyd a darparu sesiynau addoli ar y cyd o ansawdd;
- Annog ysgolion i wahodd aelodau o CYSAG Gwynedd i fynychu sesiynau addoli ar y cyd yn ysgolion y sir.

ADRAN 3: ATODIADAU

3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYSAG

Sefydlwyd CYSAG gan Bwyllgor Addysg Gwynedd yn 1996 i gynnwys:

Cristnogion a Chrefyddau Eraill, sef

- Yr Eglwys Fethodistaidd
- Undeb Bedyddwyr Cymru
- Eglwys Bresbyteraidd Cymru
- Yr Eglwys yng Nghymru
- Undeb yr Annibynwyr
- Yr Eglwys Gatholig

Athrawon, sef,

- Cymdeithas y Prifathrawon (SHA)
- Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC)
- Cymdeithas yr Ysgolfeistri ac Undeb yr Athrawon (NASUWT)
- Undeb Cenedlaethol yr Athrawon (NUT)
- Cymdeithas yr Athrawon a'r Darlithwyr (ATL)
- Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon (NAHT)

Aelodau etholedig

Mae'r Pwyllgor Addysg wedi cadw'i hawl i enwebu Cadeirydd ar gyfer CYSAG.

3.2 Aelodaeth CYSAG Gwynedd 2013-14

Cynrychiolwyr yr Enwadau Crefyddol

Yr Eglwys Fethodistaidd

Undeb Bedyddwyr Cymru

Eglwys Bresbyteraidd Cymru

Yr Eglwys yng Nghymru

Undeb yr Annibynwyr

Yr Eglwys Babyddol

Mr Wyn Miles Meredith

Mrs Ruth Davies

Parch Deian Evans

Parch Robert Townsend

Mr Cynrig Hughes

Mrs Eirian Bradley Roberts

Cynrychiolwyr Undebau'r Athrawon

Cymdeithas Arweinwyr Ysgolion a Cholegau (ASCL)

Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC)

Cymdeithas yr Ysgolfeistri ac Undeb yr Athrawesau (NASUWT)

Undeb Cenedlaethol yr Athrawon (NUT)

Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon (NAHT)

Cymdeithas Athrawon a Darlithwyr (ATL)

Mrs Alwen Watkin (Ysgol Eifionydd)

Mr Noel Dyer (Ysgol Glan y Môr)

Mrs Miriam Amlyn (Ysgol Eifionydd)

Mr Euron Hughes

Mrs Lisabeth Roberts

gwag

Cynrychiolwyr yr Awdurdod Addysg Lleol

Cynghorydd Huw Edwards

Cynghorydd Selwyn Griffiths (Cadeirydd)

Cynghorydd Gareth Thomas

Cynghorydd Tom Ellis

Cynghorydd Jean Forsyth

Cynghorydd Louise Hughes

Sedd wag

Plaid Cymru

Plaid Cymru

Plaid Cymru

Annibynnol

Annibynnol

Llais Gwynedd

Llais Gwynedd

Aelodau Cyfetholedig (heb bleidlais)

Mr Rheinallt Thomas

Mr Gwyn Rhydderch

Parch Aled Davies

Swyddogion

Mr Dewi Jones

Mr Ken Robinson

Miss Bethan James

Mrs Glynda O'Brien

Pennaeth Adran Addysg Gwynedd

Swyddog Addysg a chlerc CYSAG Môn

Arweinydd System GwE

Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu

3.3 Cyfarfodydd CYSAG 2013-14

Mae dyddiadau'r cyfarfodydd ar gael ymlaen llaw trwy gysylltu â Chlerc CYSAG. Yn ystod 2012 – 2013, cyfarfu CYSAG Gwynedd ar dri achlysur:

23 Hydref 2013
19 Chwefror 2014
25 Mehefin 2013

Trafodwyd y materion canlynol ac ymhelaethir ar rai ohonynt yng nghorff yr adroddiad hwn:

a) Cyfarfod 23 Hydref 2013

- Adroddiad blynyddol (drafft) CYSAG Gwynedd 2013/2014
- Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen, (cyflwyniad gan Ann Williams, pennaeth Ysgol Llanelltyd)
- Safonau addysg grefyddol
- Hunan arfarniadau ysgolion: Arduwly, Dyffryn Ogwen, O M Edwards, Dolbadarn, Cefn Coch, Baladeulyn.
- Adroddiad thematig ESTYN, 'Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd'
- Arweinyddiaeth a Chefnogaeth CYSAG (dadansoddiad o holiadur)
- Cymdeithas CYSAGau Cymru - cyflwyno adroddiad llafar o'r cyfarfod a gynhaliwyd yng Nghaernarfon, Gwynedd ar 19 Mehefin 2013

b) Cyfarfod 19 Chwefror 2014

- Hunan arfarniadau ysgolion: Edmwnd Prys, Brynrefail
- Y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol ac adolygiad o Gwricwlwm Cenedlaethol Cymru.
- Adroddiad Blynyddol CYSAG Gwynedd (terfynol) 2012-13
- Cymdeithas CYSAGau Cymru - cyflwyno papurau o'r cyfarfod a gynhaliwyd yng Nghaerdydd ar 10 Hydref 2013. .

c) Cyfarfod 25 Mehefin 2014

- Hunan arfarniadau ysgolion: Brithdir, Tanycastell, Pont y Gof, Tregarth
- Cymdeithas CYSAGau Cymru - cyflwyno papurau o'r cyfarfod a gynhaliwyd yng Nghaerffili ar 27 Mawrth 2014.

3.3.1 Mae CYSAG Gwynedd wedi ymaelodi â Chymdeithas CYSAGau Cymru ac y mae ei haelodau yn mynychu cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn rheolaidd.

Mynychwyd cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn ystod y flwyddyn gan y cynrychiolwyr canlynol:

- Mr Wyn Miles Meredith

Mynychwyd cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn ystod y flwyddyn gan y sylwebyddion canlynol:

- Miss Bethan James – Ymgynghorydd Dyniaethau
- Mr Rheinallt Thomas

3.3.2 Darperir cynhaliaeth broffesiynol i GYSAG fel a ganlyn:

Mr Dewi Jones, Pennaeth Adran

Mr Ken Robinson , Swyddog Addysg sy'n gweithredu fel Clerc CYSAG

Miss Bethan James, Arweinydd System, GwE

Mrs Glynda O'Brien, Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu ac yn gweinyddu CYSAG ar ran Cyngor Gwynedd

Dylid cyfeirio ymholiadau at Glerc CYSAG, Adran Addysg, Cyngor Gwynedd, Caernarfon, Gwynedd LL55 1SH

3.3.3 Rhestr o'r sefydliadau a dderbyniodd gopi o adroddiad CYSAG

Dosberthir copi electronaidd o'r adroddiad blynyddol i'r canlynol:

- Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru
- Pennaeth Adran Addysg Gwynedd
- Arweinydd y Cyngor
- Cymdeithas CYSAGau Cymru
- Ysgolion Gwynedd

Darperir copi papur i:

- Aelodau CYSAG Gwynedd

3.4 Templed CYSAG Gwynedd ar gyfer hunan arfarniad ysgolion o safonau addysg grefyddol

Rhesymeg

Rheolir Addysg Grefyddol yn lleol gan Gyngor Ymgynghorol Sefydlog ar gyfer Addysg Grefyddol (CYSAG). Mae'n cynnwys tri phwyllgor: cynrychiolwyr prif draddodiadau crefyddol yr ardal, cynrychiolwyr athrawon a chynrychiolwyr yr awdurdod lleol. Prif swyddogaeth CYSAG yw, 'cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'. (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11(1)(a))

Cred **CYSAG Gwynedd** y dylai'r cyngor hwn fod yn seiliedig ar wybodaeth gyfredol gan obeithio y bydd y canllawiau sy'n dilyn yn galluogi penaethiaid i gefnogi CYSAG yn ei dyletswyddau.

Yn y gorffennol, mae **CYSAG Gwynedd** wedi monitro addysg grefyddol ac addoli ar y cyd trwy:

- adolygu adroddiadau arolygu ESTYN;
- dadansoddi asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau ysgolion uwchradd yr Awdurdod Lleol;
- cael adroddiadau rheolaidd gan gynrychiolwyr y gwasanaeth ysgolion/ymgynghorol lleol;
- gwahodd athrawon a phenaethiaid i rannu enghreifftiau o arferion da gydag aelodau CYSAG.

Ni fydd Fframwaith Arolygu newydd ESTYN bellach yn cyfeirio'n benodol at Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd. Mae **CYSAG Gwynedd** felly yn awyddus i fanteisio ar y cyfundrefnau a'r arferion a ddefnyddir ar hyn o bryd gan benaethiaid ac athrawon wrth iddynt baratoi at y Fframwaith Arolygu newydd. Yng nghyfarfod **CYSAG Gwynedd** ar 14 Chwefror 2011 penderfynwyd y byddai CYSAG yn cyflawni ei chyfrifoldebau statudol trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunan arfarniad o Addysg Grefyddol, addoli ar y cyd a datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion gyda'r aelodau.

Gofynnir yn garedig i ysgolion cynradd ac uwchradd gyflwyno crynodeb o hunan arfarniad yr ysgol i sylw clerc CYSAG Gwynedd yn ystod y flwyddyn pan fydd ESTYN yn arolygu'r ysgol.

Manylion cyswllt:

Enw (Clerc CYSAG): Mr Ken Robinson

Cyfeiriad: Adran Addysg, Cyngor Gwynedd, Caernarfon, Gwynedd. LL55 1SH

Ers 2008, mae CYSAGau ar draws Cymru wedi mabwysiadu neu addasu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (APADGOS, 2008) fel eu maes llafur cytûn lleol. Mae aelodau'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol Addysg Grefyddol wedi croesawu'r cysondeb hwn ar draws Cymru gan eu bod wedi gallu cydweithio i baratoi canllawiau cyffredin i ysgolion a ChYSAGau. Mae amryw o GYSAGau yng Nghymru wedi mabwysiadu cyfundrefn neu broses debyg i'r un a amlinellir yn y ddogfen hon.

Enw'r Ysgol:

Addysg Grefyddol							
Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?							
<ul style="list-style-type: none"> • Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion. • Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad. 							
<ul style="list-style-type: none"> • Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1, Maes Llafur Cytûn Lleol, Addysg Grefyddol: Canllawiau CA2 a CA3 a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (Llywodraeth Cymru), Adroddiad Prif Safonwr CA3 CBAC (2012), Addysg Grefyddol: Canllawiau i ddysgwyr 14-19 oed, 							
Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu							
Materion i gael sylw							
Rhagorol		Da		Digonol		Anfoddhaol	

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?							
<ul style="list-style-type: none"> • Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir. • Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel. • Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2. • Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol). 							
Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol							
Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau							
Materion i gael sylw							
Rhagorol		Da		Digonol		Anfoddhaol	

Addoli ar y Cyd							
Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?							
Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?				Ydy		Nac ydy	
Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010), Canllawiau ynglŷn ag Addoli ar y Cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru, Mehefin 2013). 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94),							
Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd							
Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd							
Rhagorol		Da		Digonol		Anfoddhaol	

Llofnod: (Pennaeth)

Dyddiad:

3.6 Canllawiau ar gyfer dadansoddi tablau data arholiadau allanol

Beth mae'r tabl TGAU (cwrs llawn) yn dangos?

<table border="1"> <tr><td colspan="3">Nifer yn sefyll</td></tr> <tr><td>B</td><td>G</td><td>Σ</td></tr> </table>	Nifer yn sefyll			B	G	Σ	Dyma'r nifer o fechgyn (B) a genethod (G) sydd wedi dewis dilyn cwrs TGAU llawn mewn Astudiaethau Crefyddol ac wedi sefyll yr arholiad eleni. Mae'r symbol Σ yn dangos cyfanswm o'r ymgeiswyr.
Nifer yn sefyll							
B	G	Σ					
<table border="1"> <tr><td colspan="3">% Rhagoriaeth</td></tr> <tr><td>B</td><td>G</td><td>Σ</td></tr> </table>	% Rhagoriaeth			B	G	Σ	Dyma'r ganran (%) o fechgyn (B) a genethod (G) sydd wedi ennill A* neu A mewn Astudiaethau Crefyddol eleni. Mae'r symbol Σ yn dangos cyfanswm o'r ymgeiswyr.
% Rhagoriaeth							
B	G	Σ					
<table border="1"> <tr><td colspan="3">% L2</td></tr> <tr><td>B</td><td>G</td><td>Σ</td></tr> </table>	% L2			B	G	Σ	Mae'r amrediad o achrediadau sydd ar gael i ddisgyblion yn golygu bod angen ffordd o gymharu safonau'r cymhwyster. Mae cymhwyster Lefel 2 yn cyfateb i raddau A* i C mewn cyrsiau TGAU. Mae'r data yma felly yn dangos y ganran (%) o fechgyn (B) a genethod (G) sydd wedi ennill gradd A* i C mewn Astudiaethau Crefyddol eleni. Mae'r symbol Σ yn dangos cyfanswm o'r ymgeiswyr
% L2							
B	G	Σ					
<table border="1"> <tr><td colspan="3">% L1</td></tr> <tr><td>B</td><td>G</td><td>Σ</td></tr> </table>	% L1			B	G	Σ	Mae'r amrediad o achrediadau sydd ar gael i ddisgyblion yn golygu bod angen ffordd o gymharu safonau'r cymhwyster. Mae cymhwyster Lefel 1 yn cyfateb i raddau A* i G mewn cyrsiau TGAU. Mae'r data yma felly yn dangos y ganran (%) o fechgyn (B) a genethod (G) sydd wedi ennill gradd A* i G mewn Astudiaethau Crefyddol eleni. Mae'r symbol Σ yn dangos cyfanswm o'r ymgeiswyr
% L1							
B	G	Σ					
<table border="1"> <tr><td colspan="3">Sgôr cyfartalog y pwnc</td></tr> <tr><td>B</td><td>G</td><td>Σ</td></tr> </table>	Sgôr cyfartalog y pwnc			B	G	Σ	Mae pob gradd yn gyfwerth â 6 phwynt. Mae gradd A* felly yn gyfwerth a 58 pwynt a gradd C yn gyfwerth â 40 phwynt. Mae cyfanswm pwyntiau'r disgyblion yn cael ei rannu (÷) gan y nifer o ddisgyblion sydd wedi sefyll y pwnc yn yr ysgol. Mae'r data yma felly yn dangos sgôr cyfartalog y bechgyn a'r genethod mewn Astudiaethau Crefyddol yn yr ysgol ac yn y sir. Mae'r symbol Σ yn cynrychioli'r cyfanswm o'r ymgeiswyr
Sgôr cyfartalog y pwnc							
B	G	Σ					

Beth mae'r tabl TGAU (cwrs byr) yn dangos?

<table border="1"> <tr><td colspan="3">Nifer yn sefyll</td></tr> <tr><td>B</td><td>G</td><td>Σ</td></tr> </table>	Nifer yn sefyll			B	G	Σ	Dyma'r nifer o fechgyn (B) a genethod (G) sydd wedi dewis dilyn cwrs TGAU byr mewn Astudiaethau Crefyddol ac wedi sefyll yr arholiad eleni. Mae'r symbol Σ yn dangos cyfanswm o'r ymgeiswyr.
Nifer yn sefyll							
B	G	Σ					
<table border="1"> <tr><td colspan="3">% Rhagoriaeth</td></tr> <tr><td>B</td><td>G</td><td>Σ</td></tr> </table>	% Rhagoriaeth			B	G	Σ	Mae'r amrediad o achrediadau sydd ar gael i ddisgyblion yn golygu bod angen ffordd o gymharu safonau'r cymhwyster. Mae cyrsiau byr yn cyfrannu 10% o bwyntiau i'r trothwy Lefel 1 a Lefel 2. 29 pwynt yw gwerth A* mewn cwrs byr.
% Rhagoriaeth							
B	G	Σ					
<table border="1"> <tr><td colspan="3">% L2</td></tr> <tr><td>B</td><td>G</td><td>Σ</td></tr> </table>	% L2			B	G	Σ	
% L2							
B	G	Σ					
<table border="1"> <tr><td colspan="3">% L1</td></tr> <tr><td>B</td><td>G</td><td>Σ</td></tr> </table>	% L1			B	G	Σ	
% L1							
B	G	Σ					
<table border="1"> <tr><td colspan="3">Sgôr cyfartalog y pwnc</td></tr> <tr><td>B</td><td>G</td><td>Σ</td></tr> </table>	Sgôr cyfartalog y pwnc			B	G	Σ	Mae pob gradd yn gyfwerth â 6 phwynt. Mae gradd A* (cwrs byr) felly yn gyfwerth a 29 pwynt a gradd C yn gyfwerth â 11 pwynt. Mae cyfanswm pwyntiau'r disgyblion yn cael ei rannu (÷) gan y nifer o ddisgyblion sydd wedi sefyll y pwnc yn yr ysgol. Mae'r data yma felly yn dangos sgôr cyfartalog y bechgyn, genethod a chyfanswm y grŵp dysgu mewn Astudiaethau Crefyddol yn yr ysgol ac yn y sir.
Sgôr cyfartalog y pwnc							
B	G	Σ					